

YEŞİL ÖFKE: AVRUPA ÇİFTÇİ AYAKLANMALARININ GELİŞİM SÜRECİ VE YAKIN GELECEĞİ

MART 2024 Sayı: 22

YEŞİL ÖFKE: AVRUPA ÇİFTÇİ AYAKLANMALARININ GELİŞİM SÜRECİ VE YAKIN GELECEĞİ

Geçmişten bu yana birçok farklı toplumsal harekete ev sahipliği yapan Avrupa, yakın tarihte ve günümüzde de birbirlerinden farklı altyapı, politik grup ve toplumsal kesimin bir araya geldiği çeşitli oluşumların isyanına ve taleplerine sahne olmakta. Tarihinde köklü ve büyük çaplı toplumsal hareketleri barındıran Avrupa siyasi toplumu, protesto, eylem ve basın açıklamaları gibi çeşitli kanal ve araçları kullanarak taleplerini hükümetlere gösterme eğilimindedir. Farklı kesimlerden bir araya gelen bu insanlar ortak bir amaç doğrultusunda gösteriler düzenliyor ve hükümetler karşısında kendilerini ve isteklerini iletmeye çalışıyorlar. Bu gibi farklı oluşumların ortak öznesi hedef kitlelerden oluşuyor. Çeşitli toplumsal hareketlere yön veren hedef kitleler her hareket için benzerlik ve farklılıklara sahip. Günümüzde yaşanan ve hala güncelliğini sürdüren yeni bir toplumsal hareket olan çiftçi ayaklanmaları diğer bir deyişle *Yeşil Öke'de* bu toplumsal olaylar arasında yer alıyor. Çiftçi ayaklanmalarının hedef kitlesi ve başlıca aktörleri tarımsal faaliyet ile uğraşan çiftçilerden oluşuyor. Herkesi bir araya getiren ortak güdü ise çok çeşitli bir yapıya sahip. Protesto ve eylemlerin temel altyapısı çiftçilerin vergi indirimi, politikalarda değişiklik ve ticaret düzenlemeleri gibi taleplerinin hükümetlerce kabul edilmesi ve çiftçilerin kazançları ve üretim süreçlerinde iyileşme taleplerinden kaynaklanıyor. Tarihsel süreç değerlendirildiğinde diğer toplumsal hareketlerle olan ortak bağları çiftçi ayaklanmalarının yakın gelecekte daha büyük çaplı bir toplumsal harekete dönüşme potansiyelini barındırıyor.

Pandemi sonrası ticaret ve ekonomide yaşanan durgunluğun etkisinin henüz atlatılmasının hemen ardından güncel duruma Rusya-Ukrayna savaşının etkilerinin eklenmesiyle maddi açıdan bir kez daha zor durumda kalan çiftçiler durumun düzeltilmesi, koşulların iyileştirilmesi ve politikaların revize edilmesi hedefleriyle 2023 Aralık ayında oluşumun temellerini attı. Protestoların kendilerini ilk gösterdiği 15 Ocak günü Almanya'da bir araya gelen çiftçilerin eylemleri, taleplerinin yerel hükümetlere ve Avrupa Birliği'ne iletilme çabaları, Çiftçi Ayaklanmalarının başlangıcı sayılabilir. Almanya'da toplanan çiftçilerin asıl amacı tarımsal amaçla kullanılan dizel yakıt üzerindeki vergilerin yeniden düzenlenmesiydi. Alman çiftçiler ilk protestolarını düzenleme amacıyla toplanma yeri olarak seçtikleri Berlin'e tarımsal faaliyetlerde kullandıkları traktörleri ile geldiler. Eylemlerin ilk olarak

kendini gösterdiği Almanya'daki protestonun basında yer almasıyla hareket kısa sürede Belçika, İtalya, Polonya, Romanya, Fransa, İspanya ve Yunanistan gibi diğer birçok AB üye ülkesinde de ses getirmeye başladı. 15 Ocak günü yaşanan Alman çiftçilerin protestolarının devamı niteliğinde, Romanyalı çiftçiler ertesi gün yüksek yakıt, enerji ve gübre maliyetleri, motorin vergileri, sigorta fiyatları ve AB çevre politikalarının gözden geçirilmesi ve yeniden düzenlenmesi talepleriyle bir araya geldi. Hemen ardından Fransa'daki çiftçiler Brüksel'deki Avrupa Parlamentosu önünde buluşarak bir protesto düzenledi. Hareketin bu derece hızla yayılması ve faaliyetlerin birbirlerini destekler biçimde düzenlenmesi, aslında birbirlerinden bağımsız yerel protestolar yerine Avrupa Birliği (AB) üye devletlerindeki tüm çiftçilerin ortak hareketleri sonucu yaşandığı izlenimini ortaya çıkartıyor.

Yaklaşan Seçimler ve Eylemler

Kapsam olarak bakıldığında protesto ve eylemlerin en büyük destekçileri yerel hükümetlerde faaliyet gösteren merkez sağ partiler olarak öne çıkıyor. Çeşitli üye ülkelerdeki sağ partiler ayaklanma ve protestolara desteklerini açıkça ifade ediyorlar. Bunun en önemli sebeplerinden biri aslında giderek yaklaşmakta olan hem Avrupa Parlamentosu ve hem de yerel hükümetlerde düzenlenecek olan seçimler. Avrupa Parlamentosu'nun en güçlü partisi olan Avrupa Halk Partisi (AHP), siyasetteki sağ tutumu sebebiyle yüksek bir destek kitlesine sahip. Yakın gelecekte tekrarlanacak seçimler için seçmen kitlesinin oluşturulması ve seçime yönelik hazırlıkların tamamlanması adına AHP gerek yerel yönetimlerde gerekse AB kapsamında çeşitli faaliyetler gösteriyor. En belirgin örnek olarak gösteri ve protestolardan kısa bir süre sonra 23 Ocak'ta AB Tarım Bakanlarının çiftçilerin talepleri üzerine toplanması ve bu konuya yönelik adımların atılacağı yönünde yaptığı açıklamaları örnek gösterilebilir. Bu kapsamda, sağ partilerin gösterdiği çaba gelecek seçimler için bir çalışma olduğu ve çiftçilerin öfkeli olmalarına karşılık taleplerinin dinlenmesi açısından hızlı adımlar atarak ayaklanmaların engellenmesi ve seçim öncesi yerel siyasette dengenin korunması gibi çeşitli çabalar içinde bulunmaları da göze çarpıyor. Üye ülkelerde yükselen kırsal popülizm de siyasi rekabete yol açarak merkez sağ partilerdeki karar alma mekanizmalarını doğrudan etkiliyor. Seçim kitlesinde yaşanabilecek olası bir azalma sadece yerel hükümetleri değil aynı zamanda da Avrupa Parlamentosu için farklı riskler barındırıyor. Verilen sebepler doğrultusunda faaliyetlerine hız kazandıran Avrupa Komisyonu, 2019 yılında yürürlüğe giren Avrupa Yeşil Mutabakatı kapsamında

kabul edilen çeşitli düzenlemelerin çiftçilerin üzerinde büyük yük oluşturması sebebiyle, anlaşmanın tartışmaları bazı maddelerini geçici olarak askıya aldı. Bir başka adım olarak da Latin Amerika ülkeleri ile AB arasında imzalanan ve AB için günümüzdeki en büyük ticaret anlaşması olarak kabul edilen MERCOSUR anlaşmasının da AB pazarındaki ithalatı ve pazar dengesini Avrupalı üreticiler için olumsuz etkilemesinden dolayı bu konuda da gerekli revizyonların uygulanması adına hazırlıklar düzenliyor.

Dünya Üzerinden Örnekler: Sarı Yelekliler Hareketi ve Hindistan'daki Çiftçi Ayaklanması

Çiftçi ayaklanmaları hareketinin dinamikleri incelendiğinde dünya çapında önceki dönemlerde gerçekleşen birbirlerinden farklı diğer toplumsal hareketlerle benzerliği dikkat çekiyor. 2018'de Fransa'da başlayan ve sonrasında diğer AB devletlerine yayılan Sarı Yelekliler Hareketi de buna bir örnek. Sarı Yelekliler hareketinin aktörleri yüksek yaşam maliyetleri, akaryakıt fiyatları, vergi reformları gibi çeşitli konular üzerine bir araya gelmişlerdi. Hareket birbirinden farklı kesimden bir araya gelen insanlardan oluştuğu için kesin bir tabana veya gruba indirgemek zor. Bunun yanı sıra Çiftçi Ayaklanmaları bugünkü oluşumuyla henüz diğer toplumsal grupları içerisine almış değil; hareket çoğunlukla çiftçiler öncülüğünde ve onların katılımı ile ilerliyor. Çiftçi Ayaklanmalarının günümüzdeki oluşumundan farklı olarak Sarı Yelekliler hem kapsam hem de üye sayısındaki artışın bir getirisi olarak ilerleyen süreçte daha farklı alanlara yönelip parçalı ve kompleks bir yapı olarak ilerlemişti. Giderek genişleyen ve bir kitle hareketi haline gelen Sarı Yelekliler hareketi, zamanla farklı konulara eklenmiş, katılımcı sayı

artıkça ele aldığı konular arasında özgürlük, eşitlik ve kadın hakları gibi konular öne çıkmaya başlamıştır. Fakat aynı zamanda katılımcı sayısının çeşitliliğinden kaynaklanarak bazı gösterilerde islamaforik ve homofobik düşünceler ve göçmen karşıtlığı gibi çeşitli radikal tutumların da dile getirildiği gözlemlenmiştir. Bu örnek de bize kitleleşen ve üye sayısında hızlı artışlar görülen toplumsal hareketlerin kendi içinde de bir kırılma ve ayrılma süreci yaşadığı deneyimini veriyor. Farklı zamanlarda aynı bölgede oluşan iki hareket incelendiğinde, aynı senaryo gerek altyapı, talep ve kendilerini ifade etme biçimleri açısından gerekse merkez sağ partilerden aldıkları siyasi destek açısından, çiftçi ayaklanmalarının günümüzdeki oluşumu için henüz mümkün görünmüyor. Çiftçi Ayaklanmaları hareketi şimdilik sadece üretim, maliyet, vergi ve ticaret gibi konular üzerinde yoğunlaşıyor. Fakat öfkeli çiftçilerin taleplerine herhangi bir yanıt bulamaması, çevre politikalarında değişikliğe gidilmemesi ve diğer birçok engelleyici kararın devamlılıklarını sürdürmesi durumunda isyan ve protestoların zamanla kendiliğinden, herhangi bir çözüme kavuşmadan sakinleşmesi veya sonlanması da mümkün görünmüyor. Bu sebeple hem yerel hükümetler hem de Avrupa Parlamentosu iş birliği içinde çalışmalı, ve çiftçilerden gelen talepler doğrultusunda nadas zorunluluğu, pestisit (böcek zehri) yasağı, su kullanımının sınırlandırılması ve hayvan yetiştiriciliğinde sıkı denetim gibi çiftçilerin sırtlarında büyük yük oluşturan ve maddi açıdan üretim süreçlerini doğrudan olumsuz yönde etkileyen sınırlama ve yasakların kaldırılması veya tarımsal üretimde kolaylık sağlayacak yeni politikaların oluşturulması hareketlenmenin bir sonuca ulaşması ve

kitle hareketine dönüşümünün engellenmesi adına büyük önem arz ediyor.

Avrupa'daki Çiftçi Ayaklanmalarına benzer diğer bir toplumsal hareket olarak daha yakın zamanda Hindistan'da gerçekleşen çiftçi ayaklanmaları örnek verilebilir. 2020 yılında Delhi'de bir araya gelen Hindistanlı çiftçiler yine benzer sebeplerle hükümete karşı protesto ve eylemler düzenlemişti. Hintli çiftçilerin talepleri Avrupa'daki oluşumun zıttı olarak sol partiler tarafından desteklenmişti. Sol partilerden aldıkları desteklerle çiftçiler, sağcı, otoriter ve milliyetçi Hint hükümetine karşılık bir protesto gerçekleştirdi. Hindistan'da gücün merkezileşmesi, gıda üretimi, ulaşım, perakende satış gibi faaliyetlerin otoriter sağ hükümete yakınlığı bilinen şirketlere devredilmesi gibi çeşitli sebeplerin altını çizerek bir araya gelen çiftçilerin eylem ve protestoları 2021 yılına kadar devam etti. Hindistan'da gerçekleşen çiftçi hareketi ile Avrupalı çiftçi hareketi arasındaki siyasi yönelimdeki bariz farklılığa rağmen, ikisi arasında da yine derin benzerlikler bulunuyordu. Her iki hareket de aslında tarım politikalarındaki kentsel önyargılara karşı giderek büyüyen ve sonunda patlak veren hoşnutsuzluğu temsil ediyor. Özellikle AB çevre politikaları kapsamında Yeşil Mutabakat ile kabul edilen ve tarımsal üretim açısından çiftçilerin üretim faaliyetlerini kısıtlayan düzenlemeler, ağır vergi yükü ve Ukrayna'dan gelen ucuz ürünlerin AB pazarını domine etmesiyle birleştiğinde ortak bir toplumsal tabandan gelen bu hareketin sebepleri daha anlaşılır hale geliyor.

Rusya – Ukrayna Savaşı'nın Harekete Etkileri

Çiftçileri bir araya getiren diğer bir konu ise tarımsal ticaret. Rusya – Ukrayna savaşı sonrası değişen güç dengesinin ardından

topraklarının büyük bir kısmı Rusya tarafından doğrudan işgale uğrayan ve savaş yükü ile yıpranan Ukrayna devleti ve Ukrayna halkının desteklenmesi, savaş yükünün azaltılması ve bölgedeki gerilimin azalarak savaşın sonlanması adına AB birçok farklı girişimde bulundu. Bu kapsamda, AB tarafından maddi yardım destekleri, Ukrayna vatandaşlarına vize muafiyeti, arabuluculuk girişimleri ve Ukrayna'nın NATO ve AB üyeliğinin desteklenmesi gibi çeşitli destekleyici girişimler sergilendi. Ukrayna ile gerçekleştirilen tarımsal ihracat da bunlardan sadece biri. Ukrayna'daki çiftçiler tarafından üretilen başta tahıl olmak üzere çeşitli tarımsal ürünlerin AB ülkelerine gümrüksüz olarak yapılan ihracatı, AB üye ülkelerindeki çiftçilerin ürettikleri tarımsal ürünlere olan talebin zamanla azalmasına ve yerini daha ucuz olan Ukrayna ürünlerine bırakmasıyla sonuçlandı. Bu da çiftçilerin elindeki ürünlerin hem yerel pazarlarda hem de AB pazarında dolaşımını büyük ölçüde etkileyerek rekabetin azalmasına ve Ukrayna mallarının iç pazarı domine etmesiyle sonuçlandı. Bu sebeple bir araya gelen çiftçiler Ukrayna'dan gelen gümrüksüz tahıl ihracatının durdurulmasını ve AB pazarı içinde üye ülkelerdeki çiftçiler tarafından üretilen ürünlerin daha rahat dolaşabilmesi taleplerinde bulundular. Bu hususta çiftçilerden gelen istekler doğrultusunda AB'nin alacağı kararlar kritik önem taşıyor. Olası bir ihracat anlaşmasının sonlandırılması durumunda, Ukrayna ihracat gelirlerinin büyük çoğunluğunu kaybedebilir ve bu senaryo savaşın seyrini doğrudan etkileyebilir. Savaş seyrinin değişmesi, Ukrayna'da AB desteğinin azalması ve ihracat gelirlerinde yaşanabilecek olan düşüş bölgedeki güç dengesini olumsuz etkileyerek Rusya'nın avantajlı konuma geçmesine ve Ukrayna'nın savunmasız kalmasına yol

açarak topraklarını kaybetmesine sebep olma tehlikesi yaratıyor. Değişen güç dengesinin ardından Rusya'nın Ukrayna topraklarının tamamını ilhak etmesi durumda ise Rusya'nın bölgedeki etkisi ve tehdidi artacağından AB için açık ve doğrudan bir hedef haline gelmesi de mümkün. Bölgede yaşanabilecek olası güç dengesi değişimi Rusya'dan gelebilecek herhangi bir saldırı ihtimalini giderek yükseltmekte ve bu da bölgedeki siyasi gerilimin artmasına sebep olmakta

Sonuç

Tüm bu destekleyici sebepler göz önüne alındığında Çiftçi Ayaklanmaları hareketi ilerleyen zamanda daha geniş çaplı bir harekete dönüşme riski barındırıyor fakat mevcut altyapısı ve aktörleri ile değerlendirildiğinde radikalleşme sürecinin Sarı Yelekliler ve Hindistanlı Çiftçi Ayaklanmalarından daha farklı olacağı, aynı zamanda süreç içerisinde istek ve taleplerine yanıt bulmaları durumunda da hareketin kitlesel etkisinin giderek azalacağı ve bölgesel çapta genişlemesinin duracağı da öngörülebilir. Bu çıkarımın temel kaynağı, yaklaşan seçimler doğrultusunda elde ettikleri hedef kitleyi kaybetmeme amacı içinde çalışan yerel hükümetler ve Avrupa Parlamento'sunun hareketleri, iş birlikleri ve girişimleri olarak kabul edilebilir. İlk ortaya çıkış gününden itibaren yerel siyasetteki merkez sağ partilerden ve halktan desteğini alan hareket, yayılmaya ve genişlemeye devam ettikçe taleplerine yanıt bulma konusunda da ilerleme kaydetti. Çiftçilerden gelen talepler doğrultusunda yerel hükümetlerle iş birliği içerisinde hareket eden Avrupa Parlamentosu, çiftçilerin üretim koşullarının ve alım güçlerinin iyileştirilmesi, üretim sürecini etkileyen sınırlama ve yasakların gözden geçirilmesi ve kısıtlayıcı politikaların askıya alınması

gibi çeşitli çözümlerle taleplere karşılık verdi. Parlamentodan gelen adımlar çiftçilerin üzerindeki yükü kısa süreli olarak hafifletmiş olsa da ortada hala çözülmeyi bekleyen daha büyük sorunlar mevcut. Bunların başında da Ukrayna'dan gümrüksüz gelen ve daha ucuz olması sebebiyle üye ülke çiftçileri tarafından üretilen ürünler karşısında daha fazla talep edilen tarımsal ürünler bulunuyor. Çiftçilerin ürettikleri malların ellerinde kalması ve bu sebeple de değerlerinin azalması, harekete katılan çiftçilerin temel öfke sebeplerinden birisi. Satılamayan malların depolama ömürlerinin de kısıtlı olması ve talep olmaması durumunda hasadın tümüyle heba olma riski, çiftçileri ekonomik açıdan ciddi bir krize sürüklüyor. Öte yandan Ukrayna'dan gelen malların pazarda yüksek talep görmesi ve serbestçe dolaşımı, yerel pazarda ithal malların dominesine yol açarak pazar içinde dengesizliğe sebep oluyor. Rekabet ve fırsat eşitliğini de engelleyen bu durumun devam etmesi ileride daha geniş bir kitleyi hedefleyerek genişleme potansiyeline sahip. AB ve üye devletlerin savaş sırasında Ukrayna'ya sağladığı kolaylıklar ve yardımlar, AB üye devletleri ve halklarının durumlarını olumsuz yönde etkilemeyesiyse halk arasında hoşnutsuzluk yaratmaya başladı. Bu da aslında eylem ve protestoların radikalleşmesi durumunda günümüzde Avrupa siyasetinde yükselişte olan radikal milliyetçilik etkisiyle birleşerek ırk temelli bir harekete dönüşmesiyle sonuçlanabilir. Bu durum karşısında böyle bir tehlike ile yüzleşmemek adına AB, Ukrayna'ya gösterdiği imtiyazlardan vazgeçerek veya destekleyici girişimlerini azaltarak öfkeli halkın taleplerine bu yönde bir cevap verme girişiminde bulunabilir. AB tarafından Ukrayna aleyhine alınacak bir karar da bölgedeki güç dengesini doğrudan etkileyerek Ukrayna'yı Rusya karşısında daha güçsüz bir konuma getirebilir.

Ukrayna'ya gösterilen desteğin azalması Rusya'nın bölgedeki hareketlerini kolaylaştırarak savaşta avantajlı bir konuma geçmesine yol açacaktır. Rusya'nın bölgede giderek artan gücü de AB için tehdit oluşturmaya başlarken, AB üye devletleri için güvenlik konusunda endişelerini yükseltebilir. Bu durumun da savaş boyunca tartışılan tüm üye devletlerin katılımıyla Avrupa Ortak Savunma Birliği'nin oluşturulma çabasını tekrar akıllara getirebilir.

Şimdiye kadar incelenen senaryo ve olasılıklar göz önüne alındığında Avrupa Birliği'nin yakın gelecekte birden farklı sorunla karşı karşıya olduğunu görebiliriz. Bunlardan başlıca sorunlar arasında çiftçi ayaklanmalarının giderek radikalleşmesi ve genişlemesi, seçmen kitlesinde azalma, Avrupa pazarında dengesizlik ve enflasyon gibi durumlarını örnek verebiliriz. Bu sorunlar karşısında Avrupa Parlamentosunun da yaklaşan seçimler için altyapı hazırlıklarını sağlamlaştırması ve karar alma mekanizmalarının güçlendirilmesi adına daha hızlı ve efektif adımlarla hareketin kontrolünü yeniden sağlayarak, çiftçilerin taleplerini yeniden değerlendirmesi beklenebilir. Bu doğrultuda Avrupa Parlamentosunun mümkün olan en kısa süre içerisinde yerel hükümetlerle daha sıkı iş birliklerinin kurması ve protestolara sebep olan problemleri hedef alarak yeni politikalar benimseyeceği de öngörülebilir.

Kaynakça

"Almanya'da aşırı sağ, çiftçi protestolarından ne çıkarmaya çalışıyor?", BBC Türkçe, Çevrimiçi Yayın, 15.01.2024.

<https://www.bbc.com/turkce/articles/c8v2334lygpo>

"Avrupa'da Çiftçi Eylemleri: Daha Büyük Bir Sorunun Belirtisi!", Dünya Siyaseti, Çevrimiçi Yayın, 26.02.2024.

<https://dunyasiyaseti.com/icerik/avrupada-ciftci-eylemleri-daha-buyuk-bir-sorunun-belirtisi.html>

"Avrupa'yı çiftçi öfkesi sardı: Çiftçiler neden ayaklandı?" NTVPara, Çevrimiçi Yayın, 30.01.2024

<https://www.ntv.com.tr/galeri/ntvpara/avrupad-a-ciftciler-neden-ayaklandi,xrEC6CJjtkuzMY3Hr9E-yw/if9EgcTCEUWNvdQSkzR0aQ>

Cengiz P, "Avrupa'nın ikilemi: Hem çiftçi hem iklim dostu olmak mümkün mü?" Aposto, Çevrimiçi Yayın, 02.03.2024.

<https://aposto.com/s/avrupanin-ikilemi-hem-ciftci-hem-iklim-dostu-olmak-mumkun-mu>

Çakır, A. "Avrupa'da Yeşil Öfke Hakkında Bilinenler: Çiftçiler Neden Ayaklandı?", VOA Türkçe, Çevrimiçi Yayın, 24.03.2024.

<https://www.voaturkce.com/a/avrupa-yesil-ofke-hakkinda-bilinenler-ciftciler-neden-ayaklandi/7455462.html>

"Çiftçi Ayaklanmaları", Foodback, Çevrimiçi Yayın, 20.02.2024. <https://foodback.co/ciftci-ayaklanmalari/?trk=article-ssr-frontend-pulse-little-text-block>

Eken B, "Çiftçi isyanı Avrupa'da yeni bir krize işaret ediyor" Haber7, Çevrimiçi Yayın, 08.02.2024.

<https://www.haber7.com/dunya/haber/338918-5-ciftci-isyani-avrupada-yeni-bir-krize-isaret-ediyor>

Henley J, "Çiftçiler neden AB çapında protestolar yapıyor ve blok bu konuda ne yapabilir?", The Guardian, Çevrimiçi Yayın, 02.02.2024

<https://www.theguardian.com/environment/2024/feb/02/why-are-farmers-protesting-across-the-eu-and-what-can-the-bloc-do-about-it>

Kılıç A, "5 soruda Avrupa'da yaşanan çiftçi protestoları", GDH Dijital, Çevrimiçi Yayın, 28.01.2024. <https://gdh.digital/5-soruda-avrupada-yasanan-ciftci-protestolari-98395>

Razzouk N, Chipman K, Pronina L, Parija P. "'Sağ partiler, çevreciler, herkes bir araya geliyor': Küresel çiftçilerin isyanı dünya çapındaki politikacılara korku salıyor", Fortune, Çevrimiçi Yayın, 13.02.2024.

<https://fortune.com/europe/2024/02/13/why-farmers-protesting-france-india-elections-far-right/>

Singh P, "Avrupa ve Hindistan'daki çiftçi protestoları nasıl ortak zemini paylaşıyor?", Frontline, Çevrimiçi Yayın, 26.02.2024.

<https://frontline.thehindu.com/the->

[nation/agriculture/farmers-protests-in-europe-and-india-common-goals/article67888471.ece](https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-4-yili-geride-birakan-sari-yelekliiler-taleplerini-sokaga-tasimayi-surduruyor/2740846)

Taşkın E, Doğru A, "Fransa'da 4 yılı geride bırakan 'sarı yelekliler' taleplerini sokağa taşımayı sürdürüyor", Anadolu Ajansı, Çevrimiçi Yayın, 17.11.2022.

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-4-yili-geride-birakan-sari-yelekliiler-taleplerini-sokaga-tasimayi-surduruyor/2740846>

Taştekin F, "Sarı Yelekliler: 'Fransız Baharı' mı 'faşizmin ayak sesleri' mi?", BBC Türkçe, Çevrimiçi Yayın, 01.12.2018.

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-46405041>

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul

YAZAR HAKKINDA

Şuheda TEKE, 2023 yılında İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun oldu. Ardından aynı yıl İstanbul Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Tezli Yüksek Lisans programına kayıt oldu ve eğitimine halen burada devam etmekte. Çalışma alanı olarak Avrupa Birliği, Türkiye – AB ilişkileri gibi konulara ilgi duyan Teke, aynı zamanda DİPAM Stajı kapsamında yine Avrupa Birliği alanında çalışmalar yürütmektedir.